

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Pierii Valeriani Bellunensis Hieroglyphica, Sive De
Sacris Ægyptiorum Aliarumque Gentium Literis,
Commentariorum Libri LVIII**

Valeriano, Pierio

[Lipsiae] ; Francofurti Ad Moenum, 1678

Moribus aliorum accommodatus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14259

VICTORIA UTI NESCIUS. CAP. XIX.

AHominem victoria potum, uti tamen victoria nescientem, intelligere cum vellent, sacerdotes iidem Congrum & subiectum Polypum pingebant. Quia specie potuisse Annibal figurari, cum strage ea Romanorum ad Cannas edita, Romanum oppugnatum ire neglexisset. Ajunt vero, quotiens *Plin. ibid.* Polypi cum Congris certamen ineunt, à Congris facile superari: ceterum nullam esse Congris facultatem, ut Polypos depascere valeant, quod ii labore atq; lubricitate corporis, qua sunt egregie praediti, morsus hollium effugiant, & mutilatis tantum aliquando flagellis elabantur.

TYRANNUS. CAP. XX.

Quod si hominem Ägypti municipii sui longe principem, sed tyrrannica in cives dominatione, quatenus notare vellent, Polypum & Locustam adpingebant: Locusta squidem dominacionem videntur in Polypos exercere, primasq; inter eos obtinere partes, ut apud Horum legitur. Ceterum Aristoteles priores Polypo tribuit, tantoque eum terrori formidinique esse scribit, ut si Locusta Polypum in iisdem retibus esse senferit, præ metu exanimetur quamprimum extincta, Habet hæc B Gammari fluvialis similitudinem, longe tamen major atq; vastior est, & albicantior, cum Gammari subnigricent: quamquam & nigricantes admodum Locustas in Ligustico mari esse conspexit. Pedes huic utroq; ex latere quini, iis adnumeratis, qui in forcipem exuent denticulatum, octoni vero Gammaris. Sed est suus de Locusta locus in crustaceorum commentario.

MORIBUS ALIORUM ACCOMMODATUS.

CAP. XXI.

Pervulgatum vero illud est, ut homo, qui se variis hominum moribus accommodet, sitq; omnium, πετρος. ut Latini dicunt, horarum, per Polypum saxis adhaerentem exprimatur, quem maxime omnium Φυγης πε- colorem mutare conitat, iisq; similem reddere, quibus appropinquaverit saxis. Huic autem similes λύπες, esse homines dicimus, qui pro loco & tempore vivendi rationem accupantur, sequi eorum, apud Νεζιανον. quos degunt, voluntati atq; sententiis in omne obsequium proni dedunt, omni posthabita ingenuitate. Causam demutationis istiusmodi multi reddere conati sunt, eamq; alii voluntariam, alii naturalem, alii coactam tradidere. Voluntariam, quod id astu quodam faciat. Naturalem, quod translucidum sit ejus corpus. Necesariam, quod pro metu ita transmutetur, ut homo etiam pro varia cordis concitatione, hoc vel illo colore genas perfunditur. Voluntariā fane reprehendit D. Ambrosius, propterea quod Polypus dolo malo hoc faciat, ut incautos ad le pisces trahat, eosq; devoret. Theo- phraustus id in genuinam quandam animalis ignaviam reicit, quod ubi conterratus sit tumultu ali- quo colorem mutet, ut hominem facere diebamus, unde proverbium illud emanarit, το κακοῦ τέχεται, mutatur color ignavi. Formidolosi enim omnino sunt Polypi, propterea quod admodum frigidii, eaq; cum primis demutationis causa perhibetur: id quod apertius Phocilides damnat: quod si ea sit mutationis causa reprehensioni omnino obnoxius videatur. Sedenim pleriq; veterum ingenium hujusmodi usque adeo approbaverunt, ut etiam proponerent ad imitandum, ea de causa potissimum Ulyssem esse habitum sapientem asseverarent, quod versuto eslet ingenio prædictus, unde ei apud Homerum πολυτελέπω cognomentum, & suavidicus ita suadet Pindarus;

Ποντίς θηρες χεωπι.

Μάλιστι νοον περιθέων

Πάσσις πλίσσις ουλέει.

quam sententiam ita ex commodo transtulimus:

Age age colori Polypi

Mentem apparatus optime

In urbe qua velis mane.

Suadet hoc ipsum Theognis, cuius sententia eadem cum Pindarica:

Mentem habeas quam multicolor dum cautibus haret

Polypus,

Est enim ubi Theognidianus versus ita legitur:

Πελιπόδι οὐδον ἔχει πολυπλόκος ὁ ποτὶ πίτερη

Τῇ πεσσομαλήσεις, τοῖς δὲ ιδεῖν ἐφάνη.

Tt. 2

*Id est, men-
tem habens
Safri Poly-
pi, qui pro-
tinus illa.
Se quibus
admovit,
saxo colore
refert.*

Sed enim

Nempe *τῆς αὐτοῦ* quod veluti ille colorem ad subjecti tali speciem demutat, ita parasitus ad audientium voluntatem *ξενῶδας*, sententiam studeat variare. Sed quod Pindarus & Theognis tradunt, eo spectat, ut studium omnino in *καλλιτάτη* dexteritate, vivendi reponamus, ut simulare, neque non dissimulare, pro loco, pro re, pro tempore, quod obfuturū videatur, apud eos, quibus adhæsimus, evitare scimus: quod si virtute *incolumis* fiat, neq; animi integritatem flagellaverimus, evenire omnino necesse est, ut faciliorem & minus invidiosam vitam peragamus. Libet vero demutatio istius causas altius repere, atque ipsam rei naturam, quantum ad hoc pertinet, oculis scribendo subjicere, tam probabilita mihi videntur, quæ super hoc veteres ex Empedoclis opinione tradiderunt. Porositates quippe exhalabiles in esse rebus omnibus, quas vel cernere licet: neq; enim animalibus, neque plantis, neque terra & mari tantum, verum etiam lapidibus manifeste infund spiramenta quamplurima, quin etiam in ære & ferro, omnia enim sponte vitiantur, cum aliud exhalet assidue, pariq; ratione diffetur, atque interteratur: per porositates enim exilunt & excluduntur particulae illæ interclusæ, quæ ad elementa sui purissimi simplicitatem redire festinant, faxq; corpori adhæret, quæ rubigo effinit, quæ rubiginis sunt obnoxia: putredo in iis, quæ putrefacti apta sunt, atq; hinc omnia tendunt ad interniciem. Eam porositatem exhalationumq; naturam nonnulli arbitrio suo εμπλοκας dixerunt, alii, alii vero ἀστει τιναις κατεστεις. Maxime vero maritimis in petris, quæ sal fugina securis aspergine alluntur refrigeranturque per est partes has, & meatus hujusmodi deprehendi, cumbe tenuissimo quodam halitu corrumpantur, licet id in solidioribus oculata fide minime possit explorare, propter materiæ densitatem & pororum constipationem. Cæterum si Polypi carnem intuearis, ne ulla prorsus contatione porosissimam, & transmeatibus aptissimam judicabis: exoisis enim est, ut Hesiodi dictum usurpem, & mira quadam raritate perspicua. Cum itaque pavore aliquo perturbatur, tota fere vi sensibili se colligente, quemadmodum in homine gelidus in formidine circa cor sanguis coit, corpus reliquum præse quidem satis translucidum, dum maxime rarefit, & transmeabilis appetat: unde veluti vitrum nitidum, colorem quemvis, albo excepto, propter aliquam omnino crassitatem, quæ suppositum in umbrat corpus, facilissime contrahere potest, atque ita transmutari.

DE CHAMÆLEONTE.

CAP. XXII.

In uitat rei similitudo, priusquam reliqua Polypi significata recenseamus, loco hoc de Chamæonte, deque Taranda dicere: quorum alter colores corporis, uti Polypus pro corporis cui adhæserit, ratione, mutat: alter vicinarum rerum colores nullo attacatu, sed sola tantum attrahit exhalatione.

VERSIPELLIS. CAP. XXIII.

χαμα-
λοντ
ει με-
γαλο-
ντε με-
βιλιο-
ντε νο-
ντε
πιν. lib. 8.
e 33-

Per Chamæonta Versipelle hominem significari volunt, sed quod nonnunquam Polypo viruti datur, in Chamæonte vitium semper autuantur: quod mutationem hujusmodi non nisi in timore faciat, quamquam in eo & diverso vita tempore colores mutari tradit Aristot. Sane Chamæon paucas in corde tantum sanguinis habet guttas, quæque sanguine sunt exiguo animalia, omnia frigidiora sunt: quæ frigida idemtidem & timida. Utcumque vero accipiatur Chamæontis natura sive id ingenita vigoris debilitate faciat, sive quod corpus, uti apud Leon. X.P.M. Roma vidimus, vitreum propemodum atque translucidum habeat, uno omnium consensu versipellis, puta Ulysses qui spiam, aut Lyfander, aut Alcibiades, per Chamæontem figurari potest. Hunc, ut Tertullianus ait, pellicula ambit, corporis nullus inest succus, peccus vix à terra suspendit, gradum magis demonstrat, quam explicat, jejonus semper & defecitus, officans vescitur, follicans ruminat, de vento cibus. Hoc soli Chamæonti datum, quod vulgo dictum est, de corio suo ludere. Quod vero apud Plinium legitur de portentosa ejus magnitudine, quæ par sit Crocodilo, viderint alii: nam quem nos apud Leonem X. vidimus, vix palmum excedebat.

DE